

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อดุลพินิจในการกำหนดโทษของผู้พิพากษาในคดีทำร้ายร่างกาย : ศึกษาเฉพาะกรณีในชั้นอุทธรณ์” เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อศึกษาแนวคิดหลักการวิธีการพิจารณาพิพากษาคดี และดุลพินิจในการกำหนดโทษของผู้พิพากษาโดยทั่วไปและในระดับชั้นอุทธรณ์ ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อดุลพินิจในการกำหนดโทษของผู้พิพากษาในคดีทำร้ายร่างกายในชั้นอุทธรณ์และเพื่อแสวงหาและกำหนดแนวทางใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษของผู้พิพากษาในคดีทำร้ายร่างกายในชั้นอุทธรณ์ การศึกษครั้งนี้เป็นการศึกษาโดยสำรวจแนวคิดของผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ภาคที่มีที่ตั้งของศาลอยู่ในกรุงเทพมหานครรวม 8 ศาลว่า มีปัจจัยอะไรบ้างที่มีผลต่อดุลพินิจในการกำหนดโทษของผู้พิพากษาในชั้นอุทธรณ์มีผลอย่างไร ผู้ศึกษาได้ศึกษาและค้นคว้าจากเอกสารด้านวิชาการ และศึกษาภาคสนามโดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารศาลอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ภาค ซึ่งมีความรู้และประสบการณ์ในการอำนวยการควบคุมดูแลการพิจารณาพิพากษาคดีในชั้นอุทธรณ์ รวมตลอดทั้งเคยเป็นผู้พิพากษาที่พิจารณาพิพากษาคดีในชั้นอุทธรณ์มาแล้วอย่างมากมายจำนวน 6 ท่าน และใช้แบบสอบถามแก่ผู้พิพากษาซึ่งปฏิบัติราชการอยู่ในศาลอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ภาคที่มีที่ทำการในกรุงเทพมหานครซึ่งสามารถเก็บข้อมูลได้ 102 คน เป็นชาย 91 คน หญิง 11 คน มีอายุระหว่าง 51 ปี – 55 ปี 54 คน อายุระหว่าง 46 ปี - 50 ปี 32 คน การศึกษาในระดับปริญญาตรี 64 คน การศึกษาในระดับอื่น 38 คน

จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อดุลพินิจของผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ภาคมี 3 ปัจจัย มีความสำคัญลดหลั่นกันไปโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ปัจจัยแวดล้อมเกี่ยวกับคดี กระบวนการยุติธรรม และคำพิพากษาศาลชั้นต้น ปัจจัยที่เกิดจากผู้กระทำความผิด และ ปัจจัยที่เกิดจากผู้เสียหาย เมื่อจำแนกตามรายปัจจัยแล้วพบว่า ในแต่ละปัจจัยมีปัจจัยย่อยที่มีผลกระทบต่อดุลพินิจของผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ภาคเรียงลำดับดังนี้ ปัจจัยแวดล้อมเกี่ยวกับคดี กระบวนการยุติธรรม และคำพิพากษาศาลชั้นต้น มีปัจจัยย่อยที่ส่งผลกระทบ 3 ด้าน คือ ด้านบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ด้านตัวบทกฎหมาย และด้านตัวบทกฎหมายและด้านคำพิพากษาศาลชั้นต้นตามลำดับ ปัจจัยที่เกิดจากผู้กระทำความผิด มีปัจจัยย่อยที่มีผลกระทบ 2 ด้าน คือ ด้านความประพฤติและเจตนาของผู้กระทำความผิดมีผลกระทบสูงสุด ส่วนด้านปัจจัยส่วนตัวของผู้กระทำความผิด มีผลกระทบรองลงมา

ปัจจัยที่เกิดจากผู้เสียหาย มีปัจจัยย่อยที่มีผลกระทบ 3 ด้าน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้เสียหายกับผู้กระทำผิดมีผลกระทบมากที่สุด ด้านเพศและประเภทของผู้เสียหายมีผลกระทบรองลงมา และด้านความประพฤติของผู้เสียหายมีผลกระทบน้อยที่สุด ปัญหาและอุปสรรคโดยภาพรวมทั้ง 3 ปัจจัย คือ ศาลชั้นอุทธรณ์ไม่อาจแก้ไขดุลพินิจของศาลชั้นต้นได้ในกรณีที่คดีต้องห้ามอุทธรณ์ข้อเท็จจริง หรือคู่ความไม่อุทธรณ์ แม้จะไม่เห็นด้วย และศาลชั้นอุทธรณ์มีข้อมูลในทางคดีน้อยทำให้การใช้ดุลพินิจไม่แม่นยำเท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะ สำนักงานศาลยุติธรรมควรเป็นเจ้าภาพผลักดันให้มีการแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ศาลควรสั่งให้มีการสืบเสาะและพินิจจำเลยก่อนมีคำพิพากษาในคดีทำร้ายร่างกายทุกคดี สำนักงานศาลยุติธรรมควรผลักดันให้ออกกฎหมายกำหนดหน้าที่ให้พนักงานอัยการมีหน้าที่ส่งบันทึกการสอบสวนแก่ศาลในกรณีที่จำเลยให้การรับสารภาพในชั้นพิจารณาของศาล ลดข้อห้ามอุทธรณ์ข้อเท็จจริง เพิ่มอำนาจศาลชั้นอุทธรณ์ให้มีอำนาจรับฟังข้อเท็จจริงที่แตกต่างไปจากศาลชั้นต้นรับฟังมา และให้มีอำนาจแก้ไขดุลพินิจในการกำหนดโทษของศาลชั้นต้นได้หากเห็นว่าจำเป็น และให้ความรู้แก่ศาลชั้นต้นในปัญหาข้อขัดข้องดังกล่าว เพื่อให้ปฏิบัติเสียให้ถูกต้อง อีกทั้งศาลอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ภาคควรนำเอากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ มาใช้ในให้มากขึ้นด้วย